

Muhammet agamyz

Category: Goşgular, Hekaýalar, Kitapcy, Poemalar, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Muhammet agamyz MUHAMMET AGAMYZ

Bu kitap ilkinji türkmen žurnalistleriniň biri zehinli satiraçy, şahyr Muhammet Söýünowyň ilkinji we sonky kitapçasy. Merhum M. Söýünowyň bu ýeke-täk kitabyna onuň goşgulary we poemalary girizildi. Ýagşyny ýaýyp, ýamany ýepbeklän şahyryň kalbyndan syzylyp çykan bu eserler okyjylary biperwaý goýmaz diýen tama bar.

«ÝYLLARA SYÝAHAT»

Hätzirki ösdürimler Muhammet Söýünowy tanamaýan bolsalar gerek. Kyrkynjy, ellinji, altmyşynjy ýyllardaky okyjylar welin oňa beletdirler. Şol ýyllar onuň satirada möwç alyp işlän döwrüdi. Şol wagtlar respublikanyň gazet-žurnallarynda, ylaýta-da «Tokmakda» onuň galamynyň astynda dörän felýetonlar, satiriki hekaýalar we goşgular häli-şindi peýda bolardy. Agahan Durdyýew, Durdy Agamämmedow, Muhammet Söýünow, Nurmyrat Esenmyradow ýaly men diýen satiraçylaryň, ýumorçylaryň eserleri meni ýaşlykdan özüne bendi edipdi. Şu awtorlaryň söz urşy, söz oýnadyşy, satiriki edim-gylymy meni haýranlar galдыrýardy. Belkem şolaryň eserleriniň gudratly täsiri bilen men satira sehine gelendirin. Men şunça köp zat ýazanam bolsam, henize bu güne çenli şolaryň deňine ýetip bilmän, yzlarynda ýöne gybyrdyklap ýörenendirin. Satiriki dilim küteliberdigi hergiz şolaryň eserlerine ýüzlenýän.

Muhammet agamyz ýakynda ýetmişiniň köküni iýipdir. Onuň ýene-de nijeme ýyllara, onlarça ýyllara badak atyp, başyny dik tutup, ömür súrmegini tüýs ýürekden arzuw etýän – diýip, ýazan gutlagymyň «Ýaş kommunist» gazetinde 1990-njy ýylда çykaly bäri kän wagt geçmänkä Tejenden şum habar geläýdi. «Şum habaryň ýalany bolmaz» diýipdirler. Bu gezegem ölüm bilen

baglaňsykly habar çyn bolup çykdy. «Bir saglyk bolsa, Ary derýasynyň (Tejen derýasynyň iň gadymy ady) boýunda oturyp, söze meýlis gurdyrys, söz mukamyny diňläp, ajap dessan eýlärис» diýip göwün ýüwürdýärdi pahyr. Arman, şujagaz arzuwlarymyz suwa çökäýdi-dä. Söze ussat Muhammet agamyzdan entek-entekler öwrenjek zadymyz köpdi welin, nägehandan gelen ajal meni armando goýdy-da gidiberdi.

Goý gutlabersinler ýetmiş ýaş bilen,
Ýetmiş küje, otuz ýaşly ýigit men.
Hoşlaşsam-da otuz iki diş bilen,
Gyraw saçly, juwan başly ýigit men-

diýip ýazan Muhammet Söýünow 1919-njy ýylda Kirow (Babadaýhan etraby) raýonynyň Akwekil obasynda dünýä inýär. Orta bilimlikä 1938-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda oba mekdebinde mugallymçylyk edip başlaýar. Şonda tä 1990-njy ýylyň 1-nji martyna čenli - pensiýa çykýança, magaryf sistemasında, medeniýet ugurlarynda, metbugatda işläpdir. Onuň ýarym asyrlyk zähmet ýolunyň agramly bölegi (Otuz ýıldan gowrak) gös-göni metbugat bilen baglanyşykly. Onun öz aýtmagyna görä ilkinji goşgusy 1940-njy ýylyň tomsunda «Loduryň» diýen at bilen Kirow raýonynyň «Kirowçy»gazetinde çap edilipdir. Mahal-mahal başga kärler-de işlänem bolsa, Muhammet Söýünow 50 ýyllap öz edebi döredijiliginden el üzändir. Be, ýarym asyrlap galamyny ýöreden (ol 1961-1963-nji ýyllar aralygynda «Tokmak» žurnalynda hem işläpdi) adam özbaşdak ýekeje kitabam çykaryp bilmedimikä? diýen soragynam döräýmegi ahmaldyr. Muhammet aga bir oýnam kel goşgusyny gazet-žurnallarda çykardyp bilen dessine, göni neşirýatlara eñip: «Dat! Meniň eserlerimi çykaryň!» diýip ýörenlerden däldi. M Söýünow hakdan içen satiraçy bolansoň birinin önünde peselmegi, ýaýaplamaýa başarmaýardy. Şeýtmegi başarımandygyna-da şükür etýän, ýogsam dagy men onuň mertebesine ýaraşyk berip biljek bu sözleri şu wagt ýazyp oturmazdyn. Satiriki eser ýazmagy dünýäniň hiç bir uniweristedinde-de öwredýän däldirler. Satira adamyn zannynda, gönezliginde bolmaly. Muhammet aganyň hem satira ezberligini

onun gönezliginden gözlemeli. Ыene bir bellemeli zat, bu ýazyjy özüniň baş goşan žanryna tä ömrüniň ahyryna çenli wepadar bolupdyr. Muhammet aganyn şujagaz kitabyny açyp, oňa hyrydar bolan okyjylar, awtoryny soň-soňlaram minnetdarlyk bilen ýatlasalar gerek.

Aşyrberdi KÜRT.

«Ýyllara syýahat» / Babadaýhan, «Kanagat»neşirýaty, 1992ý.
Goşgular